

Измененията в Закона за международния търговски арбитраж от 2025 г.

Тип на документа: авторски материал	Автор / Източник:
Автор/Източник: Асен Стефанов	Асен Стефанов
Обнародван/Публикуван на: 2025-11-21	Пенчо Станчев
Дайджест "Търговско и облигационно право", 2025 г., кн. 11, стр. 6	Визирани нормативни актове:

ИЗМЕНЕНИЯТА В ЗАКОНА ЗА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТЪРГОВСКИ АРБИТРАЖ ОТ 2025 Г. Обобщение и критичен анализ

От първи август 2025 г. влязоха в сила съществени изменения в българското арбитражното законодателство, като с ДВ, бр. 63 от 01.08.2025 г. *Законът за международния търговски арбитраж* (ЗМТА) беше преименуван на *Закон за арбитража* (ЗА). Макар че реформата включва две положителни промени - възстановяването на противоречието с обществения ред като основание за отмяна на арбитражни решения и премахването на някои формалистични изисквания при изпълнението на чуждестранни арбитражни решения, повечето промени пораждат сериозни опасения относно автономността и практическата приложимост на арбитражните производства с място на арбитраж¹ - България. По-долу следва кратко обобщение и критичен анализ на най-съществените изменения, отнасящи се до международния търговски арбитраж:

I. Задължително вписване на арбитражни производства в Регистъра на арбитражите

Основна особеност на реформата е задължителното вписване не само на всички постоянни арбитражни институции със седалище в България, но и на всички арбитражни производства с уговорено място на арбитража - България, в официален електронен Регистър на арбитражите („Регистъра“), поддържан от Министерството на правосъдието. По силата на чл. 4, ал. 4 ЗА новите задължения за вписване се отнасят за следните производства:

- Всички арбитражни производства пред постоянни чуждестранни арбитражни институции с място на арбитраж (седалище) в България;
- Всички арбитражи *ad hoc* (създадени за разрешаване на определен спор) със седалище в България.

В разпоредбите на чл. 6б, ал. 3 и 4 ЗА е предвидено, че на вписване подлежи следната информация относно горепосочените арбитражни производства:

- дата на постъпване на искането за разглеждане на арбитражния спор;
- имената и адресите на страните;
- имена, професия и данни за контакт на арбитрите;
- за постоянни арбитражни институции: наименование, идентификационен номер и седалище на арбитражната институция;
- дата и номер на арбитражното решение (когато бъде постановено).

Основните документи, които трябва да бъдат приложени за вписване в регистъра, са:

- Искането за разглеждане на арбитражния спор;
- Отговор на искането (ако е постъпил);
- Съобщения и информация за датите и начина на провеждане на предстоящите заседания;
- Самото арбитражно решение.

В ЗА е предвидено, че цялата информация ще бъде обработвана в съответствие с Общия регламент за защита на данните (GDPR) и Закона за защита на личните данни на Република България, като в чл. 6а, ал. 4 изрично е посочено, че регистърът е публичен само по отношение на две категории информация:

- Имената и професиите на арбитрите, свързани с посочените арбитражни институции;
- Данните за самите арбитражни институции.

Всички останали данни и документи, вписани в Регистъра, ще бъдат достъпни само за тясно определен кръг длъжностни лица: министъра на правосъдието, лицата, отговорни за воденето и поддържането на регистъра, Инспектората към министъра на правосъдието (по Закона за съдебната

власт) и съда.

Председателят на арбитражния състав/едноличният арбитър е длъжен да осигури вписване на горепосочената информация. Той трябва да подаде заявление за вписване в седемдневен срок от формирането на състава или от настъпването на всяко съответно подлежащо на вписване обстоятелство (чл. 6в, ал. 2-4 3А).

При наличие на нередовност в заявлението за вписване, министърът на правосъдието може да даде указания, които следва да бъдат изпълнени в седемдневен срок от връчването им. Министърът е оправомощен мотивирано да откаже вписване. Отказът подлежи на съдебно обжалване по реда на АПК (чл. 6г 3А).

Подробните правила относно вписването, включително дължимите такси, ще бъдат уредени в наредба на Министерството на правосъдието, която предстои да бъде издадена до декември 2025 г., когато и следва да заработи Регистърът. Въпреки това този срок е инструктивен и не е изключено да бъде удължен значително.

Твърдяната цел на задълженията за вписване е повишаване на прозрачността и противодействие на злоупотребата с арбитражни производства и фалшивите арбитражи. Задължението за вписване на тези производства в държавен регистър обаче флагрантно противоречи на арбитража като алтернативен² способ за разрешаване на спорове. Обявяването на подобна информация и документи надхвърлят административната отчетност и представляват разкриване на фактическото и правно съдържание на спора, включително и на позициите и фактическите твърдения, които страните са избрали да изложат в едно по правило напълно поверително и конфиденциално производство.

По този начин се нарушава един от основополагащите принципи на арбитража - конфиденциалността, което е и едно от основните предимства на арбитража при разрешаване на търговски спорове.

Задължението за вписване налага и значителна административна тежест върху арбитрите и арбитражните институции в международния търговски арбитраж, които не се очаква да са запознати с формални, процесуални изисквания на българското законодателство. Законът предвижда административно-наказателна отговорност за чуждестранните арбитри, чиито данни не са надлежно вписани в Регистъра. Съгласно чл. 53, ал. 2 3А (изрично препращащ към чл. 6б, ал. 3, касаещ чуждестранните арбитражни производства) арбитър, който постанови решение, без да е вписан в Регистъра, се наказва с глоба в размер от 1000 лв. (511,29 евро) до 10 000 лв. (5112,91 евро). В случай на повторно нарушение (извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление за първоначалното нарушение), глобата се налага в троен размер.

От особено значение е, че **арбитрите и арбитражните институции не могат да издават никакви решения (включително по висящи арбитражни дела), преди да бъде извършено вписването на съответните обстоятелства в Регистъра (арг. от § 25 ПЗР на ЗИДЗМТА)**. Това правило може да доведе до значително забавяне на висящи дела, тъй като към момента не е ясно дали Регистърът ще бъде създаден от Министерството на правосъдието и ще започне да функционира в първоначално определения срок.

II. Нищожност на арбитражното решение поради невписване

Съгласно чл. 47, ал. 2 3А арбитражното решение е нищожно, ако е постановено от арбитражна институция/арбитър, които не са вписани в Регистъра. Нищожността на арбитражното решение може да бъде обявена:

- С иск за установяване на нищожност, подаден от страна по спора или неин правопреемник пред Върховния касационен съд без ограничение във времето;
- Служебно от Върховния касационен съд, когато същият се произнася по иск за отмяна на арбитражно решение по чл. 48 3А.

Това е **може би най-спорното изменение**. Вписването представлява формално административно действие, което не засяга нито същността на спора, нито неговото разглеждане, нито правото на защита на страните. Липсата на регистрация не води до нарушаване на материалноправни или процесуални права на страните по спора, поради което **обвързването ѝ с нищожност на решението е напълно несъразмерна правна последица**. Подобна уредба няма аналог във водещите арбитражни юрисдикции, прилагащи Закона-модел на Комисията на ООН по международно търговско право (УНСИТРАЛ)³ или съответстващи му режими. Макар и замислена като предпазна мярка срещу злоупотреби, тази непропорционална санкция може да има сериозни последици.

· **Въвежда вътрешнопроцесуална формалност като условие за действителността на арбитражното решение, което е в противоречие с принципа на окончателност**, заложен в международния арбитраж. Както подчертава Gary B. Born⁴, съдебният контрол върху арбитражните решения в повечето развити държави е строго ограничен до въпроси на процесуална справедливост, компетентност и обществен ред и всякакъв съдебен контрол върху решенията на арбитражите по същество обичайно е силно ограничен и се упражнява с висока степен на въздържаност. Точно обратното се постига с въведената санкция. Законодателят с размах обвързва невписването на данни за назначения по производството арбитър с нищожност на арбитражното решение, което може да се окаже правно нищо, макар и да е имало валидно арбитражно споразумение между страните и във всяко друго отношение производството да е протекло законосъобразно и в съответствие с приложимите арбитражни правила.

· **Налага се административна тежест на чуждестранни институции, ad hoc арбитражи и арбитри**, които не са длъжни да познават българското законодателство. Освен това, за да изпълнят задължението за вписване, реномирани чуждестранни арбитражни институции ще се наложи или да изменят вътрешните си правила за конфиденциалност, или да заявят вписване в нарушение на тях. С оглед на това значителен е рискът чуждестранни арбитри/институции да пропуснат да заявят за вписване данните в предвидения в ЗА срок.

· **Правилото създава правна несигурност за страните, в чиято полза са постановени арбитражни решения**. Ако арбитражното решение бъде прогласено за нищожно от Върховния касационен съд, кредиторът по арбитражното решение би бил принуден да разчита основно на това длъжникът да притежава имущество в чуждестранни юрисдикции⁵, чиито съдилища допускат признаване и изпълнение на арбитражни решения въпреки тяхната отмяна/анулиране⁶ в държавата на мястото на арбитража. В подобен случай, като се има предвид, че това основание (1) се базира изцяло на българския „обществен ред“⁷; (2) се базира на формалистично и чисто бюрократично изискване; (3) представлява крайна и несъразмерна санкция, то арбитражното решение следва да бъде признато и допуснато до изпълнение в други държави, въпреки евентуалното му прогласяване за нищожно в България. Както се изтъква в литературата⁸, този извод произтича от езиковото тълкуване на разпоредбата на чл. V, ал. 1, б. „д“ от Нюйоркската конвенция, според която признаването и изпълнението на арбитражното решение **„могат да бъдат отказани“** при неговата отмяна в държавата на мястото на арбитража - т.е. отказът е възможен, а не задължителен. Подобна уредба се съдържа и в чл. IX, т. 1 от Европейската конвенция за международен търговски арбитраж, която също подкрепя този извод. Въпреки това съдилищата в някои държави поддържат по-консервативното становище⁹, че отмененото арбитражно решение престава да съществува в правния мир, поради което неговото изпълнение не следва да се допуска с оглед принципа *ex nihilo nihil fit*. Във всеки случай прогласяването на арбитражно решение за нищожно в България поражда съществени рискове за кредитора по решението, тъй като принудителното изпълнение в чужбина може да се окаже невъзможно или безсмислено - било поради липсата на имущество на длъжника извън България, било поради съдебната практика в държавата по изпълнението, която отказва признаване и изпълнение на отменени/анулирани арбитражни решения.

· **Правилото вероятно ще доведе до това страните да избягват място на арбитраж в България** и ще подкопае възприемането на България като благоприятна арбитражна юрисдикция.

Именно затова алтернативна и по-пропорционална санкция би било въвеждането в чл. 51 ЗМТА на забраната за издаване на изпълнителен лист и изпълнението на решения по невписани арбитражни производства до тяхното надлежно вписване. Този балансиран подход обаче не бе възприет от законодателя.

III. Спиране на изпълнението на арбитражни решения без обезпечение - противоречиво разширяване на съдебната дискреция при подобни мерки

Изменението на чл. 48 ЗА въвежда съществена и проблематична промяна в правния режим, уреждащ спирането на изпълнението на арбитражни решения при висящо производство по отмяна. **Докато предходната редакция на разпоредбата изискваше задължително обезпечение (обикновено парична гаранция) в размер на интереса, предмет на иска за отмяна, новият текст предоставя на Върховния касационен съд широко право на преценка да спре изпълнението и без представяне на обезпечение, при условие че са налице „убедителни писмени доказателства“ за основание за отмяна.**

В рязък контраст с установените международни стандарти (напр. чл. 36, ал. 2 от Закона-модел на Комисията на ООН по международно търговско право (УНСИТРАЛ), тази промяна на практика изцяло предоставя на дискреционната власт на Върховния касационен съд да решава дали да бъде спряно изпълнението на арбитражно решение. Липсата на обективни критерии за това какво представлява „убедително“ писмено доказателство отваря вратите за конюнктурна, непоследователна и непредсказуема съдебна практика.

Премахването на изискването за обезпечение, което традиционно се разглежда като механизъм за защита от злоупотреби с иски за спиране на изпълнението, буди опасения относно възможни забавяния и недобросъвестно поведение, особено при търговски спорове с висок материален интерес. Макар изменението да предвижда, че допуснатите обезпечения и вече извършените изпълнителни действия запазват валидността си, въвеждането на този дискреционен стандарт може да подкопае принципа на окончателността и изпълняемостта на арбитражните решения.

IV. Нова уредба относно връчването на искането за арбитраж и други процесуални документи

Измененият чл. 32 ЗА предвижда съществени промени в правилата относно връчването на искането за арбитраж.

Искането за арбитраж вече може да бъде връчено на страни, намиращи се на територията на България, само чрез лицензирана пощенска или куриерска услуга, частен съдебен изпълнител или нотариус.

Връчването на документи, свързани с арбитражното производство, по електронна поща е допустимо само ако съответната страна (получател) изрично е заявила писмено, че желае този начин на връчване. За ответника това е възможно само след като искането за арбитраж му бъде връчено на хартиен носител по някой от другите допустими начини.

Този подход противоречи на широко установената практика в международния търговски арбитраж, при която искането за арбитраж (както и други процесуални документи) се връчва на ответника само по електронна поща.

Още по-съществено е, че съгласно твърде неясната и противоречива разпоредба на чл. 32, ал. 7, изр. второ от ЗА, когато опитите за връчването на исковата молба или на съобщението за първото открито заседание са неуспешни, включително чрез прилагане на ал. 4 и 5, арбитражното производство може да бъде прекратено по искане на ищеца, като последният има право да отнесе спора пред компетентния държавен съд. Разумното и систематично тълкуване на тази разпоредба във връзка с останалите относими разпоредби относно връчването налага извод, че прекратяване на арбитражното производство поради неуспешно уведомяване може да се постанови само по искане на ищеца и не може да бъде извършено служебно от арбитражния състав. Това обаче предстои да бъде изяснено от бъдещата съдебна практика. Освен това, дори и след неуспешните опити за връчване арбитражното

производство да продължи, постановеното в него решение може да бъде предмет на иск за отмяна на основание чл. 47, ал. 1, т. 4 или да бъде отказано признаване и изпълнение поради факта, че ответникът не е бил надлежно уведомен.

Макар че чл. 32, ал. 4 и 5 предвиждат определени механизми срещу недобросъвестно поведение от страна на ответниците (напр. документите ще се считат за редовно връчени, ако юридическото лице не може да бъде открито на адреса си на управление или на адреса за кореспонденция, указан в договора; ако ответникът не получи документите въпреки редовно отправена покана; или ако изрично откаже да ги получи), тези разпоредби не обхващат всички възможни практически случаи на умишлено избягване на връчване от страна на ответника. Освен това тази уредба не се прилага спрямо физически лица.

Това изменение е противоречиво, защото създава риск ответник, действащ недобросъвестно, да възпрепятства арбитражното производство просто като избегне редовното получаване на искането за арбитраж. В такъв случай ищецът може да бъде принуден да отнесе спора към държавния съд въпреки наличието на валидно арбитражно споразумение.

V. Две положителни промени

На фона на утежнените процесуалните изисквания, две съществени изменения следва да бъдат приветствани:

1. Възстановяването на противоречието с обществения ред като основание за отмяна

През 2017 г. противоречието с обществения ред беше премахнато като основание за отмяна на арбитражни решения, постановени в производства с място на арбитража в Република България. След тази законодателна промяна позоваването на обществения ред по чл. V, ал. 2, б. „б“ от Нюйоркската конвенция бе ограничено единствено до случаите, свързани с признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни арбитражни решения, постановени в производства с място на арбитраж извън България. Възстановяването на това основание привежда в съответствие българската уредба към международните стандарти, включително чл. 34 от Закона-модел на УНСИТРАЛ и чл. V от Нюйоркската конвенция.

2. Някои облекчения в производството по признаване и допускане на принудително изпълнение на арбитражни решения

Отменен е чл. 51, ал. 3 ЗМТА. Тази разпоредба препращаше към изискванията за изпълнение на чуждестранни съдебни решения, предвидени в чл. 118-122 от Кодекса на международното частно право (КМЧП) по отношение на процедурата за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения. В резултат на това се формира съдебна практика¹⁰, наложила следните изисквания за допускане на изпълнение на чуждестранните арбитражни решения:

- Нотариална заверка на подписите на арбитрите върху арбитражното решение;
- Апостил или легализация на нотариалната заверка на подписите върху арбитражното решение;
- Представяне на удостоверение от арбитражната институция или трибунал, че арбитражното решение е в сила и е задължително за страните.

Тези изисквания бяха в противоречие с чл. IV от Нюйоркската конвенция, която не изисква такива формалности. Според цитираната разпоредба чуждестранните арбитражни решения да могат да бъдат признавани и изпълнявани въз основа на заверено копие от решението и арбитражното споразумение, придружени от заверен превод, когато е необходимо.

По повод тълкуването на израза „надлежно заверен препис“ в Ръководството на международния съвет за търговски арбитраж (МСТА) за тълкуване на Нюйоркската конвенция от 1958 г. (с. 83, т. II.2.2) се сочи, че, *„целта на заверката е да потвърди, че представеното копие на решението е идентично с оригинала“*, както и че: *„заверяването от генералния секретар на арбитражната институция,*

която управлява арбитража, се счита за достатъчно в повечето случаи¹¹. Следователно след отмяната на препращащата разпоредба на чл. 51, ал. 3 ЗМТА напълно достатъчно за целите на изпълнението на арбитражното решение в България ще бъде да бъде представено копие на решението от издалия го арбитър/трибунал или от представляващ администриращата арбитражна институция, без да е необходимо нотариалното му удостоверяване, апостил/легализация на нотариалната заверка или удостоверение за влизане в сила. Засега такава позиция е възприета в **Решение № 253 от 22.08.2025 г. на ВКС по т. д. № 2105/2023 г., II т. о., ТК**¹². Предвид измененията, това становище следва да бъде затвърдено и в бъдещата съдебна практика.

Тази промяна внася така необходимата яснота и премахва прекомерни формални изисквания, които често бяха практически и житейски неудържими¹³.

VI. Заключение

Измененията в Закона за арбитража, приети през 2025 г., представляват сложно преустройство на българското арбитражно законодателство. Възстановяването на противоречието с обществения ред като основание за отмяна на арбитражни решения, както и опростяването на някои процесуални аспекти по изпълнението на чуждестранни решения са напредък.

В същото време обаче, новото изискване за вписване на арбитражни производства с място в България, в съчетание с прекомерната санкция при невписване - нищожност на арбитражното решение, както и разширената дискреционна власт на Върховния касационен съд при спиране на изпълнението, пораждат основателни притеснения. Съществува риск от прекомерно регулиране на сфера, в която традиционно водеща роля имат автономията на страните, поверителността и процесуалната ефективност.

Чуждестранните арбитражни институции и арбитри, работещи по арбитражи с уговорено място в България, трябва да бъдат внимателни към новите изисквания и да адаптират вътрешните си процедури съобразно тях. Предстои да се види дали усилията на българския законодател ще постигнат необходимия баланс между прозрачност и гъвкавост. Ще бъдат необходими постоянен диалог, премерено и разумно тълкуване от страна на съдебната власт, за да се гарантира, че тези реформи ще укрепят, а няма да навредят на позициите на страната като място за арбитраж.

Асен СТЕФАНОВ, адвокат

Пенчо СТАНЧЕВ, адвокат

Адв. дружество „Димитров, Петров и Ко“

¹ Местото на арбитража (на английски - *seat of arbitration*) се определя като избор на приложимо арбитражно законодателство за арбитражното производство. По правило мястото на арбитража се уговаря между страните в арбитражното споразумение и следва да се различава от географското място на провеждане на заседанията (*venue of arbitration*). Уговореното място на арбитража обуславя коя юрисдикция е компетентна да упражнява надзор върху арбитражното производство, включително да разглежда искания за отмяна на арбитражното решение. Вж. Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, трето издание, Kluwer Law International B.V., 2021, том II, § 11.03, с. 2601; както и Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, трето издание, Kluwer Law International B.V., 2021, том III, гл. 14, с. 3207 и сл.

² Арбитражът по своята правна същност е изцяло договорен, частноправен способ за разрешаване на спорове, алтернатива на държавното правосъдие. Страните се отказват от достъпа до държавния съд и сами уреждат условията, състава и процедурата по разрешаване на спора. Именно това го отличава от публичноправните форми на правораздаване. В този контекст въвеждането на задължение за вписване на арбитражното производство пред държавен орган е концептуално несъвместимо с неговата природа. То превръща частноправния способ в обект на външна административна отчетност, без това да е свързано с каквото и да било публичноправно основание или контролна функция. Съществуването на арбитражно производство между две частноправни страни не е обстоятелство, което държавата трябва или има право да регистрира, при положение че то не засяга нито бюджета,

нито националната сигурност, нито трети лица. Няма каквато и да било обоснована необходимост от вписване, и в този смисъл разпоредбата представлява ненужно държавно вмешателство в частната автономия.

³ В първоначалната му редакция ЗМТА следва отблизо Закона-модел на УНСИТРАЛ за международен търговски арбитраж.

⁴ Вж. Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, трето издание, Kluwer Law International B.V., 2021, том I, с. 176.

⁵ Френските съдилища отдавна допускат изпълнение на отменени арбитражни решения, прилагайки изискванията на чл. 1502 от Френския граждански процесуален кодекс. Подобен подход се следва и от белгийските, австрийските и нидерландските съдилища. За подробно обобщение на съдебната практика по този въпрос - вж. Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, трето издание, Kluwer Law International B.V., 2021, том III, § 26.05, с. 3625 - 3636.

⁶ Както се сочи в Ръководството на международния съвет за търговски арбитраж (МСТА) за тълкуване на Нюйоркската конвенция от 1958 г., гл. IV.5.2., с. 114: „В зависимост от юрисдикцията процедурата може да се нарече „отмяна“ или „процедура по анулиране“. Предвид естеството и правните последици на решението за прогласяване на нищожност на арбитражното решение, то следва да се счита за „отмяна“ по смисъла на чл. V, ал. 1, б. „д“ от Нюйоркската конвенция.

⁷ Ако въобще приемем, че нормите във връзка с вписването, в т.ч. и санкцията за невписване, се третират като императивни и фундаментални за българския правов ред - извод, който съдът лесно би направил, като се има предвид, че ratio legis на законодателните изменения е недопускането на фиктивни арбитражни институции и решения.

⁸ Вж. Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, трето издание, Kluwer Law International B.V., 2021, том III, § 26.05, с. 3623 и сл.

⁹ Цит. съч. § 26.05, с. 3635 и цитиранията в бележки под линия там, както и гл. IV.5.2., с. 114 от Ръководството на международния съвет за търговски арбитраж (МСТА) за тълкуване на Нюйоркската конвенция от 1958 г.

¹⁰ Определение № 743 от 28.12.2015 г. на ВКС по ч. т. д. № 2415/2015 г., II т. о., ТК; Определение № 211 от 17.05.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 270/2022 г., II т. о., ТК; Определение № 331 от 26.07.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 414/2022 г., II т. о., ТК и др., в които се предвижда, че „Когато се иска признаване в Република България на частни документи, каквито са решенията на чуждестранния арбитражен съд и неговите удостоверения, издадени в държава, която също е обвързана от правилата на Х. конвенция, е необходима заверка от нотариус на подписите и качеството на лицата, които са ги издали. Нотариално заверените документи придобиват публичен характер и попадат в обхвата на чл. 1 от Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, приложима, ако липсва сключен по-благоприятен договор между съответните държави“. С оглед на това се приема и че „изискванията на чл. 119, ал. 2 КМЧП са приложими в производството по чл. 51, ал. 3 ЗМТА по силата на изричното законово препращане, както и че изпълнението им е условие за редовност на исковата молба“. На база на тези актове се формира и практика по молби за обезпечение на бъдещ иск по чл. 51 ЗМТА, според която молбата по чл. 391 ГПК следва да се остави без уважение, ако към нея не е приложен препис от арбитражното решение с нотариално заверени подписи на арбитрите и респ. апостил (когато липсва двустранен договор за правна помощ) с основния аргумент, че бъдещата искова молба е нередовна, поради което не следва да бъде допуснато обезпечението (така Определение № 79 от 25.02.2015 г. на ВКС по ч. гр. д. № 7343/2014 г., I г. о.).

¹¹ В някои законодателства изрично се приема, че заверката на арбитражното решение от адвокат е достатъчна, за да се счете преписът за надлежно заверен. Разпоредбата на § 1064, ал. 1 от немския Zivilprozessordnung (ZPO) предвижда, че: „Арбитражното решение или заверено копие от него следва да се представи заедно с молбата за обявяване на арбитражното решение за изпълняемо. Заверяването може да бъде извършено и от адвокат, упълномощен да представлява страната пред съда“. След приетите изменения, защитима е тезата, че и в България адвокатска заверка също следва да се приеме за достатъчна по аргумент от чл. 32 от Закона за адвокатурата.

¹² В решението се приема: „Заверката за вярност, извършена от Отговорния секретар на МТАС при ТПП на РФ и скрепена с печат на институцията, поставени върху оригинала на арбитражното

решение, изпълнява изискването на чл. IV. 1. а от Нюйоркската конвенция във връзка с чл. 12. 1 от Договора между Народна република България и СССР за правна помощ по граждански, семейни и наказателни дела, с който, така оформен, документът е освободен от легализация. Друга условност за заверка на автентичността на арбитражното решение договорът не предвижда/в т. ч. нотариална заверка на съдържанието и подписите на арбитражите, каквото твърдение ответникът поддържа“.

¹³ Такъв ще е случаят, ако например едноличният арбитър е починал след постановяването на решението му, то е издадено в оригинал като електронен документ, подписан с електронен подпис и производството е протекло по правилата на *ad hoc* арбитраж, в който липсва секретариат, деловодство и административни служители, които да обработват входяща кореспонденция и да издават удостоверителни документи от името на арбитражната институция, чийто член е бил арбитърът. Много арбитражни правилници както на постоянни арбитражни институции, така и на неинституционализирани/*ad hoc* арбитражи предвиждат, че решенията могат да се издават електронно, подписани с електронен подпис, ако страните предварително са постигнали съгласие за това, или направо предвиждат като общо правило издаване на решението в електронна форма, освен ако между страните предварително не е уговорено изрично решението да бъде издадено на хартия и да бъде подписано собственоръчно от арбитъра/арбитражите. В този смисъл са разпоредбите на чл. 26.2, изр. 2 от Правилата на Лондонския съд за международен арбитраж (LCIA) в сила от 01.10.2020, чл. 36, ал. 5 от правилата на Виенския международен арбитражен център (VIAC), чл. 24 от Правилата на Лондонската асоциация по морски арбитраж (LMAA) от 2021 г., която е неинституционализиран арбитраж, и много други.
